

Arviointikertomus 2021

Tarkastuslautakunta 18.5.2022

Sisällys

1. Puheenjohtajan tervehdys	1
2. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	3
3. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden kehitys.....	5
4. Investointien toteutuminen	10
5. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	11
5.1 Kaupunginhallitus	12
5.2 Sivistysosasto.....	13
5.3 Perusturvalautakunta	16
5.4 Tekniikka ja ympäristöosasto	17
5.5 Asukaslautakunta	19
6. Konserniyhteisöjen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	21
7. Arviointikertomuksen hyväksyminen	24

1. Puheenjohtajan tervehdys

Vuosi 2021 oli vaalivuosi. Tarkastuslautakunta valittiin tehtävänsä elokuusta 2021 alkaen. Vuosi oli myös kokonaan koronapandemian aikaa. Näiden lisäksi työtä tilikaudella tuotti myös aluehallinto-uudistuksen käynnistyminen.

Tarkastuslautakunnan arviointivuoden 2021 erityinen painopiste oli kaupunginhallituksen ja perusturvalautakunnan alainen toiminta. Toimintavuotta väritti erikoinen tilanne, kun kaupunginjohtaja Jarkko Sorvanto jätti irtisanoutumisilmoituksen 7.1.2021. Kaupunginvaltuustossa 1.2.2021 neljäsosa valtuutetuista teki aloitteen kaupunginhallituksen erottamiseksi, mutta esitys ei menestynyt äänestyksessä. 24.5.2021 kaupunginvaltuusto valitsi Pauli Piiparisen kaupunginjohtajaksi.

Paikallislehdessä negatiivinen kirjoittelu oli aktiivista ja muutkin tiedotusvälineet huomioivat kaupungin päätöksenteon tulehtuneen tilanteen. Kyseenalainen julkisuus ei ollut omiaan lisäämään kaupunkistrategialähtöisesti oikeudenmukaisuuden kokemista, kuntalaisten luottamusta Ylöjärven paikallishallintoon, eikä se ole lisännyt Ylöjärven houkuttelevuutta työnantajana, saati uuden kodin rakentamisen kaupunkina. Toivon, että uudet luottamushenkilöt suhtautuvat toisiinsa rakentavasti ja että yhteistyöhön pystytään toisiamme kunnioittavasti.

Mielestäni kaupunginhallituksen johtamassa riskienhallinnassa tulisi huomioida mahdollinen maineriski. Kaupungin nettisivuilla löytyvän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivitykset ovat tulleet voimaan 1.5.2019, joten ne olisivat päivityksen tarpeessa.

Ylöjärven kaupunki on muiden kuntien tapaan siirtynyt rahoittamaan investointeja yhä enemmän vuokrilla ja leasingilla, mikä on rinnastettava velaksi. Pyydänkin valtuustoa tutustumaan erityisesti arviointikertomuksen sivulla 8 näkyvään taulukkoon, josta näkyy asukaskohtainen velkamäärä selvemmin, eli vuokra- ja leasingvastuut huomioiden, kuin ainoastaan asukaskohtaista lainamäärää tarkastelemalla.

Viime vuosina Ylöjärven väestönkasvu on ollut hyvin maltillista, noin 0,3–0,8 % vuodessa. Tämä antaisi kaupungille hyvän tilaisuuden saattaa laadukkaiden palvelujen tarjonnan kysynnän tasolle, mutta työvoimapula näkyy monilla osastoilla. Korona on tuonut omat haasteensa resurssien riittävyydelle ja palvelujen mitoituksissa pysymiselle. Vuonna 2021 useita kaupungin johtoryhmän tehtäviä hoidettiin viransijaisuuksina tai kaksoisrooleissa. Työntekijöitä on siirtynyt organisaatioihin, joissa he uskovat saavansa mahdollisuuden parempiin ansioihin, joustavampiin työaikoihin, vaikutusmahdollisuutta työmäärään sekä vahvempaa esimiestukea. Ylöjärvi onkin pyrkinyt parantamaan esimiestyön laatua järjestämällä ESKO-koulutusta mm. esimiestyön toimintatapojen yhtenäistämiseksi.

Lisäksi nostan esiin kaksi huomiota. Valtuutetut jättävät vuosittain noin 25 valtuustoaloitetta. Niiden käsittely on hidasta. Valtuusto on alkanutkin kirjata 2000-luvun ensimmäisellä kymmenellä annettuja vastaamattomia aloitteita vanhentuneiksi ja siten loppuun käsitellyiksi. Minusta parempi tapa olisi palauttaa aina kaikki aloitteet valtuustoon ja antaa niihin joko hyväksyvä vastaus tai

vastine, joka ei anna aihetta toimenpiteisiin. Muuten kaupunginvaltuusto ei pääse koskaan itse keskustelemaan jätetyistä aloitteista.

Kaupunginvaltuusto käsitteli loppuvuodesta 2020 suunnitelman hyvinvoinnin edistämiseksi vuosina 2021–2024. Tällöin päätettiin, että laajaa hyvinvointikertomusta tarkastellaan uudella valtuustokaudella keväällä 2022. Tämän työn valmistelu valtuuston työstettäväksi olisi nyt ajankohtaista.

Tarkastuslautakunnan puolesta kiitän kaupungin viranhaltijoita ja henkilöstöä sekä Ylöjärven hyväksi tehdystä työstä että hyvästä yhteistyöstä arviointikertomusta laadittaessa. Lautakunnan jäseniä kiitän hyvästä paneutumisesta lautakuntatyöhön. Erityiset kiitokset annamme lautakunnan sihteerin Hanna Isotalolle sekä BDO:n asiantuntijajäsenen Kirsi Pelvolalle.

Riitta Koskinen

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu arvioida, onko toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista.

Tarkastuslautakuntaan kuuluivat kuntavaalien jälkeen seuraavat jäsenet ja varajäsenet ja arviointi kohdistuu tilikauteen 2021:

Jäsen	Varajäsen
Riitta Koskinen, puheenjohtaja	Tapio Saarijoki
Jouni Kaasalainen, varapuheenjohtaja	Esa Lumppio
Anna Jukantupa	Mika Koivula
Heli Koukeri-Potkonen	Heidi Koivisto-Haataja
Jussi Kytömäki	Timo Halttula 4.10.2021 saakka Matleena Takala 4.10.2021 alkaen
Tero Lehtonen	Tuija Hirsimäki
Marko Taipale	Susanna Riuttala

Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi johdon sihteerinä Hanna Isotalo. Asiantuntijajäsenenä lautakuntaa avusti arvioinnin erityisasiantuntija Kirsi Pelvola BDO Oy:stä.

Arviointivuotena 2021 tarkastuslautakunta piti yhdeksän kokousta. Tarkastuslautakunta sai kokouksissaan kattavasti johdon antamia selvityksiä koko konsernin toimintaan liittyen. Arviointivuoden erityinen painopiste oli kaupunginhallituksen ja perusturvalautakunnan alainen toiminta.

Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydet arvioinnissa ovat:

- Pj. Riitta Koskinen: kehittämistoimikunta (hallituksen alainen)
- Jäsen Anna Jukantupa: kehittämistoimikunta (hallituksen alainen)
- Jäsen Jussi Kytömäki: kasvatus- ja opetuslautakunta
- Varajäsen Heidi Koivisto-Haataja, tekninen lautakunta, Ylöjärven Vesi Oy

Tilintarkastajan toiminta

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tekee tarvittaessa esityksiä ulkoisen ja sisäisen valvonnan sekä arvioinnin yhteensovittamisesta ja tilintarkastuksen kehittämisestä.

Kaupungin tilintarkastajana toimi vuonna 2021 JHT, HT Minna Ainasvuori BDO Auditor Oy:stä. Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle kahdesti tilikautta 2021 koskevista tarkastushavainnoista.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. Ilmoitukset saatetaan valtuustolle tiedoksi. Tarkastuslautakunta huolehti sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuudesta ja saattoi yhteenvedon sidonnaisuusilmoituksista valtuustolle tiedoksi.

Kouluttautuminen ja verkostoituminen

Tarkastuslautakunta kouluttautui syksyllä 2021 tehtävänsä hoitamiseksi BDO Oy:n toteuttamassa arviointikoulutuksessa sekä Tampereen seudun tarkastuslautakuntien yhteisessä koulutuksessa Kangasalla.

Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan kaupunginhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

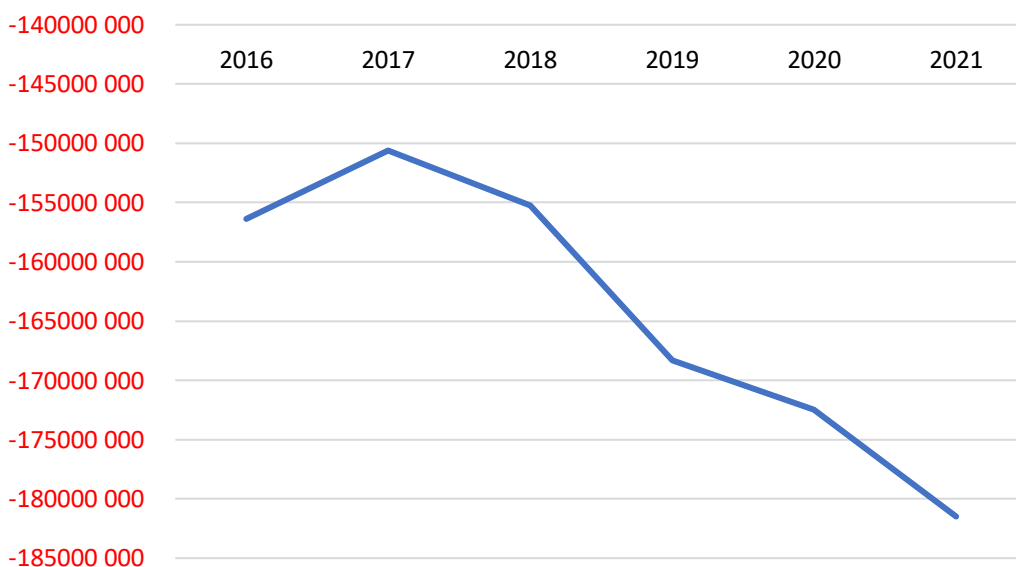
Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus ottaa huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittää syyskuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty.

3. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden kehitys

Kaupungin **toimintatuotot** olivat 29,7 milj. euroa ja kasvoivat 7,6 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Kasvua selittää osaltaan valtion koronatukien kirjaustapamuutos. Tukia kirjattiin tilikaudella 2021 saatuihin tukiin ja avustuksiin, kun ne edellisvuonna kirjattiin valtionosuuksien riville tuloslaskelmassa.

Toimintakulut olivat 215,1 milj. euroa ja kasvoivat vuoteen 2020 verrattuna 15,5 milj. euroa. Menokasvu oli noin 7,8 % eli kasvu on suurta. Jos valtion kompensoimat koronakulut otetaan tästä pois, menokasvu oli noin 5,2 % (nettomenokasvu).

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

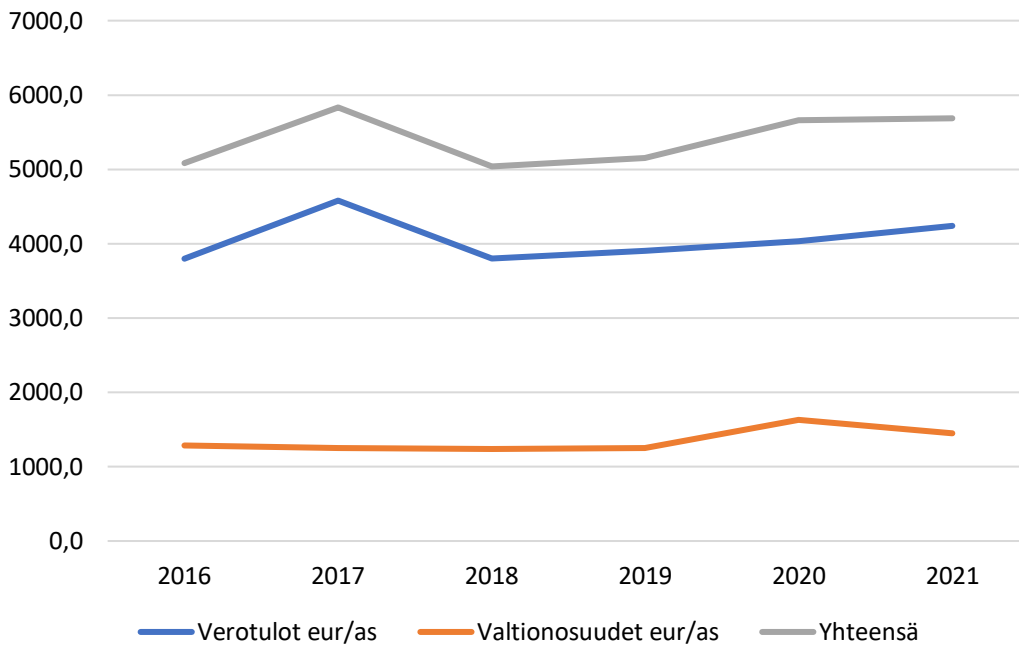
Kuvio 1. Toimintakatteen kehitys kaupungissa vuosina 2016 – 2021

Vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan kaupungin toimintakate laski jälleen edellisvuoden tasosta, mutta oli muutettua talousarviota parempi. Toimintakate oli -181,4 miljoonaa euroa.

Verotulot per asukas kasvoivat merkittävästi edellisvuodesta. Tämä oli tyyppinen ilmiö kuntasektorilla. Verotulojen kertymä 142 milj. euroa oli edellisvuotta 7,5 milj. euroa suurempi. Tilikaudelle ei tehty tuloveroprosentin korotusta, veroprosentti on ollut sama, 20,5, koko tarkastuslautakunnan tuottaman vertailukauden ajan.

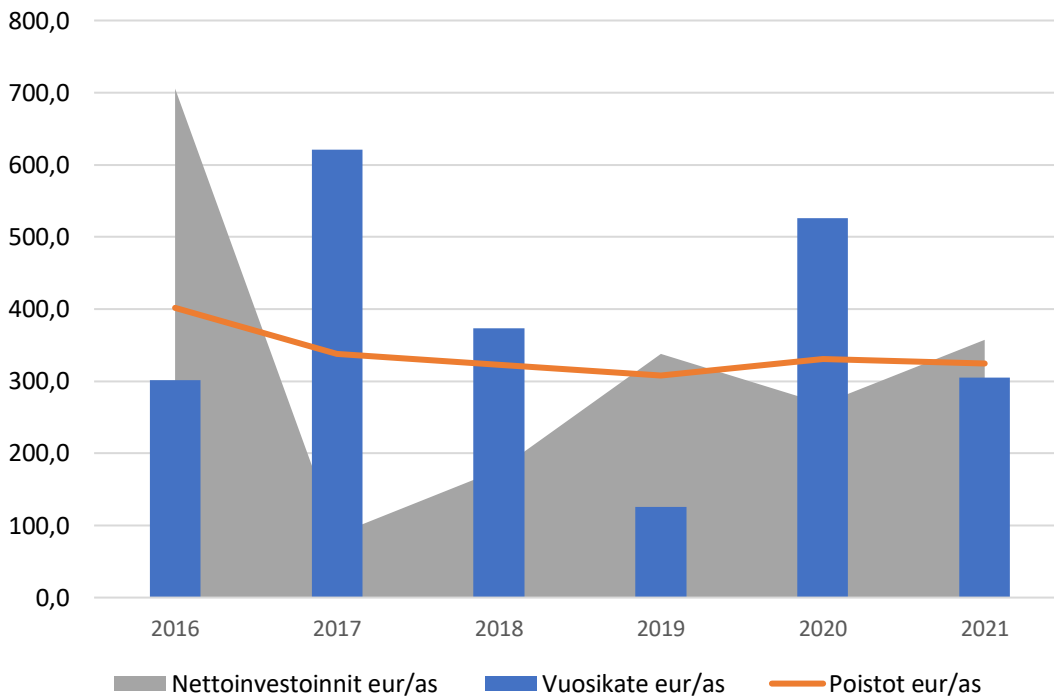
Valtionosuudet puolestaan laskivat edellisvuoteen verrattuna. Valtionosuuksia kertyi 48,6 milj. euroa, mikä oli 5,7 milj. euroa vähemmän edellisvuodesta. Kuten edellä mainittiin, valtion korona-

avustukset kirjattiin päättyneellä tilikaudella ensimmäistä kertaa toimintatuottoihin, ja se näkyy vastaavasti valtionosuuksien alenemana päättyneellä tilikaudella.

Kuvio 2. Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2016–2021, euroa/asukas

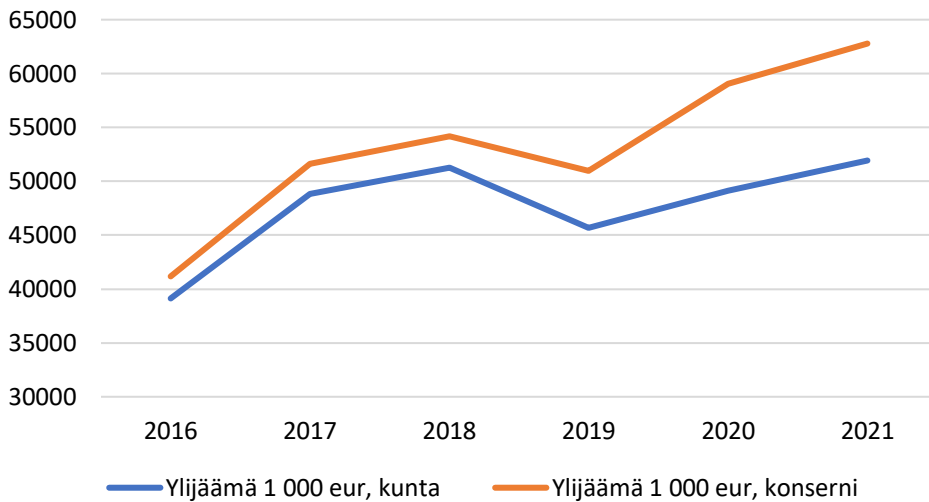
Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä. Seuraavassa kuviossa 3. esitetään, miten vuosikate on kattanut poistot vuodesta 2016 lähtien. Vuonna 2021 vuosikate asukasta kohden oli 305 euroa, mikä ei kattanut poistoja (poistot 324,3 euroa per asukas). Investointeihin käytettiin 357,3 euroa per asukas.

Kuvio 3. Kaupungin vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot 2016–2021, euroa/asukas

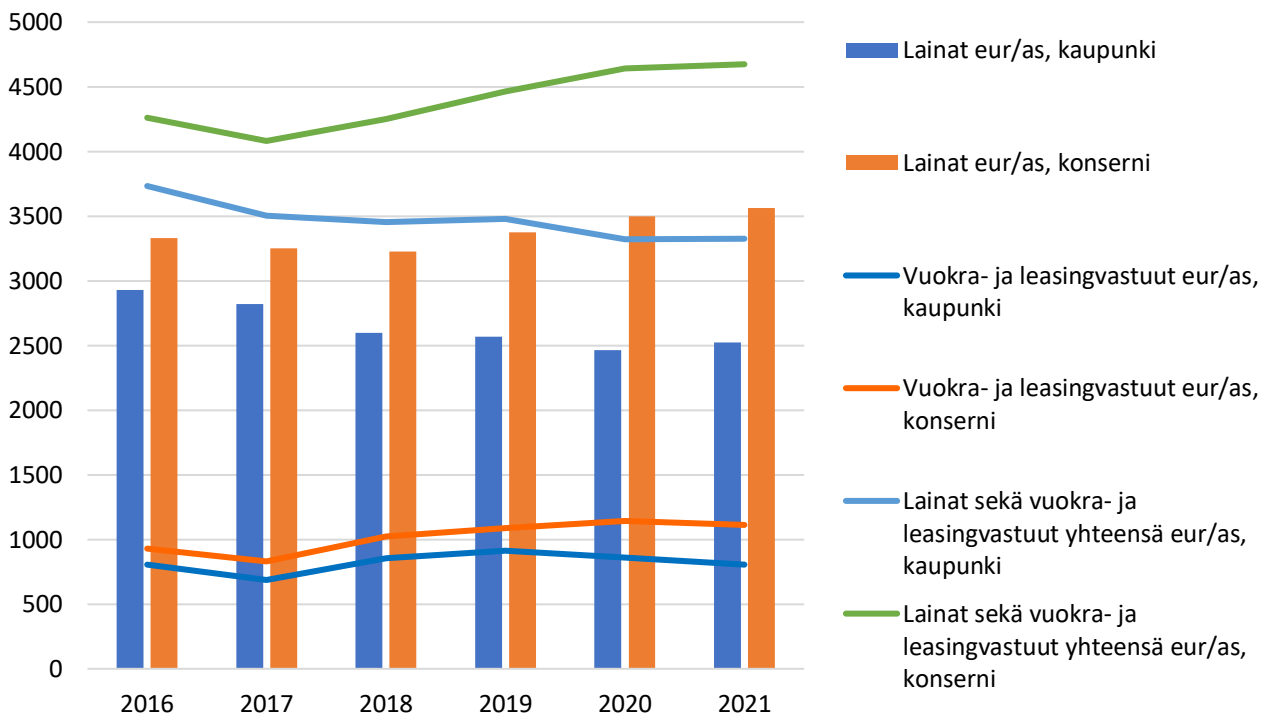
Tilikauden tulokseksi muodostui ensin -0,6 milj. euroa, mutta tilinpäätössiirroissa esitettävän poistoeron muutoksen ja varausten muutoksen jälkeen **tilikauden ylijäämäksi** muodostui 2,8 milj. euroa. Vuonna 2021 purettiin maanhankintoihin tehtyä varausta 2,75 miljoonaa euroa. Tämä purku oli kokonaisuudessaan positiivisesti tulosvaikutteinen. Lisäksi on huomioitava, että ilman koronatukia tilikauden tuloksesta olisi voinut muodostua huomattavasti negatiivisempi.

Konsernin ylijäämä oli 3,7 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä (alijäämä) kirjataan taseeseen ylijäämäksi (alijäämäksi). Kaupungilla on nyt taseessaan ylijäämää 51,9 milj. euroa ja konsernilla 62,7 milj. euroa.

Kuvio 4. Kaupungin ja kaupunkikonsernin kumulatiivinen ylijäämä 2015–2021

Kuntien siirtyessä yhä enemmän rahoittamaan investointejaan **vuokrilla ja leasingilla**, on ne rinnastettava velaksi. Pelkkä kaupungin lainamäärä per asukas ei kerro todellista kuvaa siitä, paljonko kuntalainen todellisuudessa velkaantuu.

Kuvio 5. Kaupungin ja konsernin lainat ja vuokravastuut 2016–2021, euroa/asukas

Kuviossa 5 näkyy, miten sekä lainojen että vuokra- ja leasingvastuiden määrä on kehittynyt. Konsernin vastuut ja lainat yhteensä asukasta kohden ovat olleet kasvussa, mutta edelleen maltilliset. Tunnusluvuissa on huomioitava, että asukasmäärä kasvaa, kasvua oli viime vuonna 177 asukasta. Ylöjärvellä asui vuoden lopussa 33 529 asukasta.

Yhteenveto talouden analyysistä

- Tilikauden tulokseksi muodostui ensin -0,6 milj. euroa, mutta tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 2,8 milj. euroa. Vuonna 2021 purettiin maanhankintoihin tehtyä varausta 2,75 miljoonaa euroa. Tämä purku oli kokonaisuudessaan positiivisesti tulosvaikutteinen. Lisäksi on huomioitava, että ilman koronatukia tilikauden tuloksesta olisi voinut muodostua huomattavasti negatiivisempi.
- Kaupungin tase vahvistui toivotulla tavalla. Valtion koronatukiavustuksia kirjattiin tilikaudella tukien ja avustusten tiliryhmään, mikä näkyy toimintatuottojen kasvuna. Vastaavasti kirjaustapamuutos näkyy valtionosuuksien puolella vähempänä kertymänä. Aiemmin koronatuot kirjattiin valtionosuuksiin. Tilikaudella 2021 näitä tukia kertyi arviolta noin 5 milj. euroa. Ilman tukia tilinpäätös olisi ollut alijäämäinen.
- Taseen ylijäämät ovat pakollinen puskuri, koska kuntien on syytä varautua valtion taholta tuleviin leikkaustoimenpiteisiin jatkossa. Koronasta johtuen valtionosuuksia on jaettu avokätisesti, ja parhaillaan käynnissä on koko maailmaa koskettava kriisi, Venäjän aloittama sota Ukrainassa. Näillä on todennäköisesti vaikutuksia kuntienkin talouteen vielä pitkän aikaa.
- Lainojen sekä vuokra- ja leasingvastuiden kokonaisuutta on tarkasteltava yhtäaikaisesti, jotta voidaan nähdä, kuinka paljon yksittäisellä ylöjärveläisellä on ”velkaa”. Konsernitasolla asukaskohtainen velkamäärä on nyt 4 675 euroa.

4. Investointien toteutuminen

Ylöjärven viime tilikaudella voimassa olleessa kaupunkistrategiassa linjataan seuraavaa: *”Pidämme taloutemme tasapainossa. Sovitamme investoinnit vuosikatteiden mahdollistamaan tasoon siten, että asukaskohtainen velkamäärä ei kasva valtuustokaudella. Pidämme korjausinvestointien määrän riittävällä tasolla.”*

Vuonna 2021 toiminnan ja investointien rahavirta oli negatiivinen sekä kaupungissa (- 7 milj. euroa) että kaupunkikonsernissa (-4,9 milj. euroa). Tunnusluvun kertymä viideltä vuodelta pysyi kuitenkin positiivisena, vaikka laski edellisvuodesta.

Tunnusluku investointien tulorahoitusprosentti kertoo, kuinka suuri osa investoinneista on pystytty rahoittamaan kaupungin kokonaistulorahoituksella. Loppuosa tilikauden investoinneista katetaan siten ottamalla lisää lainaa. Tunnusluku oli 67,6 % ja laski huomattavasti edellisvuodesta.

Kaupungin rahoituslaskelman mukaiset investointimenot olivat päättyneellä tilikaudella 15,2 miljoonaa euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin saatiin vain 54 tuhatta euroa. Konsernissa investoitiin 23,7 milj. eurolla ja rahoitusosuus on sama kuin kaupungilla.

Investointitaso on ollut viime vuosina maltillinen. Tilikaudella toteutettiin kuitenkin seitsemän miljoonan euron maakauppa, mikä oli historiallisen suuri kaupungin mittakaavassa. Teivon raviradan alue ympäristöineen hankittiin omistukseen Tampereen kaupungilta, ja maan hinta oli suhteessa korkea muihin maakauppoihin verrattuna. Tämän johdosta alkuperäisen talousarvion mukainen kokonaisinvestointitaso ylitettiin 3,1 milj. eurolla ja muutettu talousarvio 4,8 milj. eurolla.

Tulevat kouluinvestoinnit tulevat kuitenkin kasvattamaan investointeja. Samalla paineita tulee kasvavasta korjausvelasta.

5. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä on arvioida, miten valtuuston asettamat vuositavoitteet ovat kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arviointi tehdään osin tilinpäätöstietojen pohjalta ja osin sen perusteella, mitä tarkastuslautakunnan kokouksissa on vuoden aikana esitetty. Lautakunta on saanut kokouksissaan laajemmat selvitykset toimialan tulosalueiden toiminnasta. Strategiaa tukevien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi esitetään taulukoissa.

5.1 Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen alaiseen toimintaan on tilikaudella kuulunut hallinto-, henkilöstö-, talous- ja kehityspalvelut. Kehityspalveluissa hoidetaan strategiaan, tietohallintoon, työllisyyteen ja turvallisuusasioihin liittyviä kokonaisuuksia.

Kaupunginhallituksen toimintakatetavoite toteutui. Tuloja kertyi 65 t euroa talousarviota vähemmän, mutta menot alittuivat 0,7 milj. euroa. Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena melko hyvin.

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Lähivuosien talousarviot suunnitellaan siten, että vuonna 2023 saavutetaan ylijäämäinen tilinpäätös.	Tilikauden tulos on ylijäämäinen niin kaupungin kuin konserninkin osalta.	Toteutui
Henkilöstöohjelmasta tullut tavoite: Vahvistamme henkilöstön valmiutta muutoksiin.	Muutoksiin sopeutumista edistettiin koulutusohjelmalla. Hyvinvointialueelle siirtyville työntekijöille pidettiin infoja muutoksista. Hyvinvointialueuudistuksen vuoksi varsinaista muutuskoulutusta ei kuitenkaan nähty järkeväksi.	Toteutui osittain
Pirkanmaan työllisyyden kuntakokeilun toteutus Ylöjärvellä	Työttömyysaste aleni Ylöjärvellä 3,7 prosenttiyksikköä.	Toteutui
Laajan hyvinvointikertomuksen poikkihallinnollinen toimeenpano	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet on määritetty yksiköittäin ja alatyöryhmät muodostettu. Tavoitteiden toteutumista on kuitenkin arvioitu osana tarkastuslautakunnan toimialakohtaista arviointikertomusta, ei erillisenä kokonaisuutena.	Ei voida arvioida
Ylöjärven kaupungin turvallisuussuunnitelman toiminnallinen toteutus	Tilinpäätöksestä ei ilmene, millä tavoin suunnitelman mittaristo tai tilastot ovat kehittyneet.	Ei voida arvioida
Sähköinen kokous – Cloud Meeting -työkalun käyttöönotto	Koulutus kaupunginhallitukselle on pidetty, mutta käyttöönotto tapahtuu vasta vuoden 2022 aikana.	Toteutui osittain
Uuden valtuuston perehdyttäminen	Toteutui suunnitellusti ja tehtyjen päätösten mukaisesti vallinnut koronapandemia huomioiden.	Toteutui
Päätöksenteon ja luottamustoimen teknisen it-käyttöympäristön uudistaminen sekä päätelaitteiden että sähköisten työvälinejärjestelmien osalta	Otettiin Teams työskentely-ympäristönä valtuuston käyttöön. Siirryttiin O365-alustalle ja järjestettiin perehdytystä uuteen käytäntöön.	Toteutui

Laajan hyvinvointikertomuksen poikkihallinnollinen toimeenpano koskeva tavoite on jätetty arvioimatta. Tavoite sisältää epätyypillisen toimeksiannon tarkastuslautakunnalle hallituksesta käsin. Kaupunginhallitus ei voi delegoida tehtäviä tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin toimintoja riippumattomana toimijana parhaaksi katsomassaan laajuudessa ja tuottaa havaintonsa kaupunginvaltuustolle tarpeelliseksi katsomassaan muodossa.

Osasta toteumia puuttuu kaupunginhallituksen kommentointi siitä, miten tavoite toteutui. Arvioinnin pohjana on siten osin pelkkä tilinpäätöksessä ilmoitettu värivalo.

Kaupungin työttömyysaste on Pirkanmaan parhaimmasta päästä. Kaupungit kilpailevat tällä hetkellä kovaa osaavasta henkilökunnasta monessa eri ammattiryhmässä. Tämä on koskettanut myös Ylöjärveä ja asia on aiheellisesti todettu kaupunginhallituksen tilinpäätöksessä.

Kaupungin hallinnossa on toteutettu vuosittain sisäisen valvonnan kysely toimialoille. Kyselyn tulokset ovat parantuneet vuosittain. Tämä on positiivista kuultavaa ja edistää kaupungin tuloksellista toimintaa.

Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, millä tavalla se on omalta osaltaan huolehtinut kaupungin strategian ennaltaehkäisevien palveluiden toteutumisesta?

5.2 Sivistysosasto

Sivistystoimi tuottaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, koululaisten iltapäivätoiminnan, lukio-koulutuksen sekä kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Vapaan sivistystyön palvelut tuottaa Tampereen kaupunki. Musiikkiopistopalvelut tuottaa Pirkanmaan musiikkiopisto. Sivistystoimessa on kaksi lautakuntaa. Taulukossa esitetään ensin kasvatus- ja opetuslautakunnan vuositavoitteiden toteumat. Hyvinvointilautakunnan vuositavoitteiden toteumat ja arviointi esitetään omassa taulukossaan sen jälkeen.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan, joka toimi aiemmin sivistyslautakunnan nimellä, toimintakateta-voite ei toteutunut. Tuloja kertyi 0,9 milj. euroa talousarviota enemmän, mutta menot ylittyivät 1,2 milj. euroa.

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Yhteispalvelut: Laaditaan väestöennusteseen perustuva varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvitys.	Palveluverkkoselvitys valmistui elokuussa 2021. Työ jatkuu vuonna 2022 osana kaupunkistrategian kasvuohjelmaa.	Toteutui
Peruskoulutus: Lisätään lukuvuoden aikana positiivisen pedagogiikan toimintamuotoja kouluissa.	Tavoitteet toteutuivat siten, kuin talousarviossa asetettiin.	Toteutui
Lukio: Lukion opettajien tiimipedagogiikkakoulutus.	Tavoitteet toteutuivat siten, kuin talousarviossa asetettiin.	Toteutui
Iltapäivätoiminta: Vahvistetaan harraste-toimintaa iltapäivätoiminnassa.	Aloitettu yhteistyö Varalan urheiluopiston kanssa. Koronaepidemia kuitenkin viivyttänyt toiminnan käynnistämistä lapsiryhmissä.	Toteutui
Iltapäivätoiminta: Lisätään liikunnan määrää iltapäivätoiminnassa. Yhteisöllisen oppilashuollon vaikuttavuuden lisääminen.	Lisätty liikuntaa viikkosuunnitelmaan. Asiakastytyväisyykselyllä mitattu liikunnan lisäämistä hyvin tuloksin. Yhteistyö YMCA:n kanssa laajeni. Kouluilta kerättiin syksyllä 2021 tiedot toiminnan toteutumisesta ja haasteista.	Toteutui osittain
Varhaiskasvatus: Kestävän elämäntavan käsikirjan jalkauttaminen.	Toimeenpano eteni suunnitelman mukaisesti.	Toteutui

Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuositavoitteet toteutuivat hyvin. Tarkastuslautakunnan näemyksen mukaan sivistystoimen asetetut vuositavoitteet ovat konkreettisia ja niiden toteutumista on verraten helppo arvioida. Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakateta-voite ei toteutunut.

Perusopetuksen oppilaskohtainen hinta on kasvanut 630 euroa edellisvuodesta ja lukiossa 550 euroa edellisvuodesta. **Tarkastuslautakunta kysyy, mistä tämä kasvu johtuu?** Varhaiskasvatuksen puolella lapsilukumäärä on laskeva, eikä henkilöstön määrä ole vähentynyt lapsilukumäärän laskusta huolimatta. **Kuinka varhaiskasvatuksen kustannukset ovat kehittymässä ja onko henkilökunnan ja lasten määrän suhde tarkoituksenmukaisella tasolla?**

Hyvinvointilautakunta

Talousarviossa lautakunta oli vielä nimeltään vapaa-aikalautakunta, mutta tilinpäätösraportoinnissa lautakunnan nimi on ollut hyvinvointilautakunta. Tavoitteiden sisältö ei ole muuttunut.

Hyvinvointilautakunnan toimintakatetavoite toteutui. Tuloja kertyi 56 t euroa talousarviota enemmän ja menot alittuivat 0,2 milj. euroa.

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Kulttuuritoimi: Kulttuuriparlamentin perustaminen	Kulttuuriparlamentin toiminta käynnistettiin, mutta kulttuuriohjelma ei valmistunut vuoden loppuun mennessä. Kulttuuriohjelman laatiminen on Pirkanmaan kuntien yhteinen tavoite ja suunnitelmia valmistellaan vuosina 2022–2024.	Toteutui osittain
Kirjastotoimi: Kirjasto kehittää toimintavuoden aikana musiikkipalvelujaan.	Kirjaston musiikkipalveluja kehitettiin mahdollisuuksien mukaan. Tapahtumia ei voitu järjestää ja verkostoituminen paikallisten toimijoiden kanssa oli koronarajoitusten vuoksi suunniteltua vähäisempää. Kirjaston asiakkaita tutustutettiin kirjaston musiikkiaineistoon.	Toteutui osittain
Liikuntatoimi: Terveiden elämäntapojen ja elämäntapojen vahvistaminen.	Asiakasmäärätavoite saavutettiin liikuntaneuvontapalveluissa ja asiakkaiden ohjaus liikuntaneuvontapalveluihin lisääntyi. Liikuntaneuvojien määrän kasvu toteutui suunniteltua vähäisempänä.	Toteutui osittain
Nuorisotyö: Osallistavan budjetoinnin ottaminen osittain käyttöön nuorisopalveluissa	Nuorisopalvelut ottivat käyttöön osallistavaa budjetointia kaikilla nuorisotiloilla.	Toteutui

Hyvinvointilautakunnan toiminnan tavoitteet toteutuivat tilikaudella osittain. Toimitilojen sulkemisen ja tiukkojen kokoontumisrajoitusten vuoksi tulot eivät kertyneet suunnitellulla tavalla. Vastavasti toimintaan varatuista menoista säästettiin.

5.3 Perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan toimintakatetavoite toteutui. Tuloja kertyi 2,7 milj. euroa talousarviota enemmän ja menot ylittyivät 1,4 milj. euroa.

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Perusturvaosaston taloudellisen ennakkointikyvykkyyden parantuminen.	Seuranta ja raportointia toteutettu kolmen kuukauden välein.	Toteutui
Vammaispalvelujen työryhmän työnjaon uudistaminen asiakaspalvelun parantamiseksi.	Työryhmän työnjakoa selkiytettiin, mutta työ siirtyi osittain vuodelle 2022. Asiakaspalaute ja työtyytyväisyys säilyivät ennallaan.	Toteutui osittain
Lastensuojelu lisää monialaista yhteistyötä kaupungin lasten ja perheiden palvelujen toimijaverkoston kanssa.	Lastensuojelun moniammatillinen työryhmä aloittaa toimintansa v. 2022. Palvelutarpeen arvioinneissa hyödynnettiin yhteistyöverkostoa aiempaa enemmän.	Toteutui osittain
Pikkulapsiperheiden palveluiden tehostaminen	Valtaosa tavoitteista toteutui siten, kuin talousarviossa asetettiin. Palvelutarpeen arviointiin kouluttautuminen on kuitenkin kesken perhe-neuvolassa ja suunniteltu toiminta käynnistyy v. 2022 lopulla.	Toteutui osittain
Ikääntyneiden palveluiden moniammatillisessa tiimityössä yhteistyössä asiakasohjauksen ja kotihoidon kanssa kehitetään toimintamalleja yhteistyötahoille matalan kynnyksen konsultaatioille ja interventioille kotona asumisen tukemiseksi.	Tavoitteet toteutuivat siten, kuin talousarviossa asetettiin.	Toteutui
Terveyskeskusasioinnin helpottamiseksi hyödynnetään digitalisaatiota ja muokataan toimintamalleja nopean hoidonaloituksen turvaamiseksi Sote keskushankkeen yhteydessä.	Tavoitteet toteutuivat siten, kuin talousarviossa asetettiin.	Toteutui

Perusturvan toimialalla vuositavoitteet toteutuivat kokonaisuutena melko hyvin. Korona on vaikuttanut tämän toimialan toimintaan merkittävästi. Valtion suoraan rokotuksiin kohdistamat koronatuot eivät yksistään korvanneet sitä euromäärää, mitä kaupunki joutui rokotusten järjestämiseen panostamaan. Kustannukset saatiin kuitenkin katettua kaupungin saamista muista valtion maksamista koronakorvauksista. Valtion maksamat koronakorvaukset kattoivat lopulta kaikki koronasta vuonna 2021 johtuneet kulut. Koska pandemiaan liittyvät menot eivät olleet talousarviossa, vaikeutui ennakoiva seuranta merkittävästi. Koronakulujen puuttumisesta huolimatta muutotalousarviossa ennakoitu PSHP:n talouden toteuma toteutui lähes 100 %.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan läheteitten määrä lastensuojelussa on kaksinkertaistunut. Lastensuojelulain vuonna 2020 voimaan astuneen muutoksen myötä jälkihuollossa olevien lasten ja nuorten määrä lisääntyi edelleen vuoden 2021 aikana. Perhekeskuksessa on kerrottu asiakkaiden määrän tuplaantuneen, mutta henkilökunnan määrää ei ole lisätty. On hyvä, että valtuusto on asettanut tavoitteita tälle palvelusektorille.

Valtakunnallinen pula sosiaalityöntekijöistä on myös huolestuttavaa tietoa, ja tätä vastaan tulee tehdä kaikki mahdolliset toimenpiteet, jotta kaupunki pysyy mukana taistelussa työntekijöistä jatkossa. Vammaispalvelujen tehtäväalueelle perustettua vastaavan sosiaalityöntekijän vakanssia ei esimerkiksi saatu täytettyä v. 2021 aikana.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan Ylöjärven asukaskohtaiset sosiaali- ja terveydenhuollon kulut ovat Pirkanmaan edullisimmasta päästä. Erikoissairaanhoidon palvelusetelit ovat olleet laajassa käytössä jo pitkään. Kuntalaisille on myös pystytty tarjoamaan kiireellinen hoito hyvin ja kiireetönkin kohtuujassa.

5.4 Tekniikka ja ympäristöosasto

Toimialalla on kaksi lautakuntaa, tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta.

Tekninen lautakunta

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Investointien toteuttaminen suunnitellussa aikataulussa, laajuudessa ja kustannusarviossa	Kohteet toteutuivat siten, kuin talousarviossa asetettiin.	Toteutui
Salkutuksen päivitys	Päivitys toteutettu.	Toteutui
Korjausvelkaselvitysten päivitys	Päivitys toteutettu.	Toteutui
Kiinteistöjen lämmitystapamuutokset	Tehty teknisen lautakunnan päätösten mukaisesti.	Toteutui
Asiakaskyselyt	Kyselyt toteutettu.	Toteutui
Sähköautojen latauspisteiden hankinta kaupungin kiinteistöille teknisen lautakunnan linjausten mukaisesti	Tehty teknisen lautakunnan päätösten mukaisesti.	Toteutui

Teknisen lautakunnan vuositavoitteista arvioidaan toteutuneen kaikki. Teknisen lautakunnan toimintakatetavoite ei toteutunut. Tuloja kertyi 24 tuhatta euroa talousarviota enemmän, mutta menot ylittyivät 0,3 milj. euroa.

Korjausvelkaselvitys on päivitetty. **Tarkastuslautakunta pyytää tietoa siitä, mihin suuntaan korjausvelan määrä on kehittynyt ja millaisia riskejä sen tulokset sisältävät kaupungin palveluiminnalle.**

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan toimintakatetavoite toteutui. Tuloja 0,2 milj. euroa talousarviota enemmän ja menot alittuivat 58 tuhatta euroa.

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Etätöyön hyödyntäminen	Tavoitteet toteutuivat siten, kuin talousarviossa asetettiin.	Toteutui
Teivo-Mäkkylän osayleiskaavatyö valmistuu luonnos-/ehdotusvaiheeseen	Kaavaa on valmisteltu osa-alueittain. Varsinainen kuntalaisten kuuleminen sijoittuu vuoden 2022 alkupuolelle. Tarkentava yleissuunnittelu valmistuu vuoden 2022 aikana.	Toteutui osittain
Toteutetaan MAPSTO:n ja Keskustavisio 2040:n mukaiset toimenpiteet.	Asemakaavamuutokset ovat vireillä ja Leijapuiston suunnittelukilpailua on valmisteltu. Astamessut pidettiin ja seuturaitiotien yleissuunnitelma valmistui.	Toteutui osittain
Selvitetään keskitetyn jäte- ja kierrätyspisteen kaavoittamista uudelle asuinalueelle	Selvitystä ei ole toteutettu.	Ei toteutunut
Kuntalaisten sähköinen osallistaminen	Sähköisiä osallistumismahdollisuuksia valmisteltiin, varsinainen käyttöönotto tapahtuu vuonna 2022.	Toteutui osittain
Rakennusvalvonnan robottihankkeen jatko	Tilastotietojen keruurobotti otettu käyttöön.	Toteutui

Ympäristölautakunnan vuositavoitteiden arvioidaan toteutuneen kokonaisuutena kohtalaisesti. Lautakunta pysyi taloudellisessa tavoitteessaan, toimintakate alittui.

Kaupunki luovutti aikaisempaa suuremman määrän tontteja vuosien 2020 ja 2021 aikana. Erilais-
ten lupien määrä oli tilikaudella suuri. Tämä on positiivinen ilmiö kunnan elinvoiman näkökul-
masta.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä etätyömahdollisuuksia. Tämä vähentää tilatarvetta, tilojen te-
hostaminen alentaa kustannuksia ja samalla etätyömahdollisuus todennäköisesti lisää kaupungin
houkuttelevuutta työnantajana.

**Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, miksi keskitetyn jäte- ja kierrätyspisteen kaa-
voituksen selvitystä uudelle asuinalueelle ei ole toteutettu?**

5.5 Asukaslautakunta

Asukaslautakunnan tavoitteena on ollut edistää kuntalaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdolli-
suuksia kaupungin hallintoon, päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen. Lautakunta edisti
myös kuntalaisdemokratian toimivuutta. Lautakunnan toiminnassa tilikaudella ei ole merkittäviä
poikkeamia talousarvioon nähden. Lautakunnan toiminta päättyi 31.7.2021 ja sen alainen toiminta
siirtyi 1.8. alkaen uuteen hyvinvointilautakuntaan.

Tavoite	Tilinpäätösraportointi	
Sähköisten asukasilojen jatkokehittäminen	Etäosallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdolli- suuksia ja tapoja kehitettiin ja lisättiin.	Toteutui
Kaupungin palautejärjestelmien kehittämi- nen	Tavoite ei ole toteutunut.	Ei toteutunut

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asukaslautakunnan ja vapaa-aikalautakunnan yhdistä-
misprosessi hyvinvointilautakunnaksi sujui hyvin. Yhdistäminen on tuonut mielekkyyttä mm. luot-
tamushenkilöiden toimintaan.

Enemmistö valtuuston asettamista strategian toteutumista tukevista vuositavoitteista arvioidaan toteutuneeksi tai osittain toteutuneeksi tilikaudella 2021. Koronavuonna tilivelvolliset eivät ole kaikilta osin voineet vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen. Kokonaisuutena tilikausi sujui tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan mallikkaasti.

Tarkastuslautakunta kiittää koko kaupungin johtoa, esihenkilöitä ja henkilöstöä raskaan vuoden ansiokkaasta läpiviennistä. Uusille luottamushenkilöille lautakunta toivottaa toimintaan perehtymisen iloa ja menestyksestä yhteistyötä yli puoluerajojen.

6. Konserniyhteisöjen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan on mahdollista arvioida konserniyhteisöjen toimintaa pääasiassa tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen avulla sekä omistajaohjauksen kautta. Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon konsernin kokonaisuus. Seuraavissa taulukoissa esitetään arvio siitä, miten tytäryhteisöjen vuositavoitteet tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toteutuivat.

Ylöjärven Vesi Oy

Tavoite	Toteutuminen	
Yhtiö toteuttaa kaupungin kanssa sovitut investointien yhteishankkeet.	Hankkeet toteutettiin sopimuksen mukaisesti.	Toteutui
Yhtiö tekee suunnitelmallisesti verkoston korjausinvestointeja korjausvelka-analyysiin perustuvan kunnostussuunnitelman mukaisesti.	Korjausinvestoinnit tehtiin kunnostussuunnitelman mukaisesti.	Toteutui
Tilikauden tulos on positiivinen.	Tulos oli 0,7 milj. euroa.	Toteutui

Ylöjärven Vesi Oy saavutti kaikki tavoitteensa. Tulevaisuudessa yhtiö joutuu miettimään uudelleen hinnoitteluaan, kun seudullinen keskusvedenpuhdistamohanke etenee ja valmistuu. Epävirallisen kuntalaispalautteen mukaan taksat ovat kohtuuttoman korkeat. Yhtiön lainamäärä oli vuoden lopussa 28,3 milj. euroa ja tämä merkittävä osa konsernin velkaantumisen kokonaisuudessa. **Tarkastuslautakunta kysyy, miten yhtiön hinnoittelu asettuu seudullisessa vertailussa?**

Ylöjärven Yrityspalvelu Oy

Tavoite	Toteutuminen	
Tilikauden tulos on positiivinen.	Tulos oli 46 t euroa.	Toteutui
Yritystontteja luovutetaan vuonna 2021 vähintään 7	Tontteja luovutettiin 12 kappaletta.	Toteutui
Elinkeino-ohjelman päivittäminen kevään 2021 aikana.	Uusi elinkeino-ohjelma hyväksyttiin valtuustossa keväällä 2021.	Toteutui

Yrityspalvelu saavutti kaikki tavoitteensa. Yhtiö on velaton.

Ylöjärven Jäähalli Oy

Tavoite	Toteutuminen	
Tilikauden tulos on positiivinen.	Tilikauden tulos jäi 123 t euroa tappiolliseksi koronapandemian aiheuttamien toiminnan sulkujen takia.	Ei toteutunut
Yhtiöllä on ajantasainen keskipitkän aikavälin taloussuunnitelma investoinneista, toiminnan tuotoista ja menoista sekä toiminnan rahoituksesta	Tavoite toteutui.	Toteutui
Jäähallin investoinneissa korostetaan suunnitelmallisesti energiatehokkuutta ja ympäristöystävällisyyttä.	Tavoite toteutui.	Toteutui

Ylöjärven Jäähalli kärsi koronavuodesta ja sillä oli suoria vaikutuksia toimintaan ja talouteen. Toiminnan sulut ovat pienentäneet yhtiön liikevaihtoa. Yhtiön lainamäärä oli vuoden lopussa 1,2 milj. euroa. Hallin heikko kunto huolestuttaa tarkastuslautakuntaa.

Kiinteistö Oy Ylöjärven Työtuvat

Tavoite	Toteutuminen	
Tilikauden tulos on positiivinen.	Tulos oli 67 t euroa.	Toteutui
Yhtiöllä on ajantasainen viiden vuoden suunnitelma peruskorjauksista.	Tavoite toteutui. Suunnitelmaa tullaan päivittämään vielä kevään 2022 aikana.	Toteutui
Yhtiöllä on keskipitkän aikavälin taloussuunnitelman investoinneista, toiminnan tuotoista ja menoista sekä toiminnan rahoituksesta.	Tavoite toteutui. Suunnitelma on laadittu.	Toteutui

Koy Ylöjärven Työtuvat saavutti kaikki tavoitteensa. Yhtiön lainamäärä oli vuoden lopussa 794 653 euroa.

Kiinteistö Oy Kurun Kotikonnut

Tavoite	Toteutuminen	
Tilikauden tulos on positiivinen.	Tavoite toteutui. Tulos ennen vapaaehtoisia varauksia oli 61 t euroa.	Toteutui
Yhtiöllä on ajantasainen viiden vuoden suunnitelma peruskorjauksista.	Tavoite toteutui.	Toteutui
Toiminnallinen käyttöaste säilyy vähintään nykyisellä tasolla.	Tavoite toteutui. Nykyinen taso säilyi.	Toteutui

Koy Kurun Kotikonnut saavutti kaikki tavoitteensa. Yhtiön tilikauden voitosta tehtiin varauksia vastaavalla summalla, joten tilikausi päättyi nollatulokseen. Yhtiön lainamäärä oli vuoden lopussa 345 646 euroa.

Yhteenveto konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaikki konserniyhteisöille asetetut vuosita-
voitteet toteutuivat jäähallin tulostavoitetta lukuun ottamatta. Korona sulki jäähallin toi-
mintaa tilikaudella, eikä yhtiö ole voinut vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen riittävästi
itse.

Kaikkia konserniyhteisöjä koski sama tavoite, positiivinen tilikauden tulos, joka toteutuikin
muutoin kuin jäähallin osalta. Lähtökohtana toki on, että yhtiöt tekevät voitollista tulosta
(tai voittoa tavoittelemattomat nollatulosta) ilman, että se asetetaan vuositavoitteeksi.

Yhtiöt toteuttavat osaltaan kaupungin palvelutuotantoa. Palvelun laatu ja vaikuttavuus
ovat tuloksellisuuden olennaisia osa-alueita. **Tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjauk-
selta, olisiko yhtiöille tarkoituksenmukaista asettaa tavoitteita myös muista tulokselli-
suuden näkökulmista kuin tehokkuudesta ja taloudellisuudesta?**

7. Arviointikertomuksen hyväksyminen

TARKASTUSLAUTAKUNTA 18.5.2022

Riitta Koskinen
puheenjohtaja

Jouni Kaasalainen
varapuheenjohtaja

Anna Jukantupa
jäsen

Jussi Kytömäki
jäsen

Tero Lehtonen
jäsen

Marko Taipale
jäsen

Heidi Koivisto-Haataja
varajäsen